

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 5 sierpnia 2020 r.

BADK.DPK.133.79.2020 MK

P10-52/20	Data wpływu petycji 16 kwietnia 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 4 sierpnia 2020 r.

KONSTYTUCJA RP

TEMAT

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 2 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., w celu zmiany zasad sprawowania władzy przez Prezydenta RP oraz podjęcia uchwały w sprawie wyrażenia przez Senat zgody na zarządzanie referendum konstytucyjnego.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o nadanie art. 2 ustawy zasadniczej następującego brzmienia: „Prezydent Polski wybierany jest bezterminowo, ale z możliwością odwołania przez Naród aby wybrać nowego. Zasady wyborów i odwołania ustala ustawa.”

Ponadto, autor petycji wnioskuje o przeprowadzenie referendum w sprawie zmiany Konstytucji RP, w którym obywatele będą mogli odnieść się do:

– propozycji wyboru Prezydenta RP na siedmioletnią kadencję, przedstawionej w poselskim projekcie ustawy o zmianie Konstytucji RP (druk sejmowy nr 337), nad którym trwają prace w Sejmie RP;

– propozycji autora petycji tj. „bezterminowej kadencji Prezydenta RP, z możliwością odwołania petycją jeśli nie dochowa przed Narodem obietnic i przysięgi lub według woli tego Narodu”.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 2 stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Zgodnie z art. 127 (rozdz. V) Prezydent RP wybierany jest przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym, na pięcioletnią kadencję. Konstytucja ogranicza ponowne sprawowanie urzędu Prezydenta RP do jednego razu.

Prawo do zarządzania referendum ogólnokrajowego (art. 125) w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa posiadają: Sejm, który decyduje o tym bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów lub Prezydent Rzeczypospolitej za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.

Jeżeli w referendum ogólnokrajowym wzięło udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, jego wynik jest wiążący. Ważność referendum ogólnokrajowego stwierdza

Sąd Najwyższy. Zasady i tryb przeprowadzania referendum określa ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym.

W myśl art. 228 ust. 7, w czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu nie może być skrócona kadencja Sejmu, przeprowadzane referendum ogólnokrajowe, nie mogą być przeprowadzane wybory do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego oraz wybory Prezydenta Rzeczypospolitej, a kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu. Wybory do organów samorządu terytorialnego są możliwe tylko tam, gdzie został wprowadzony stan nadzwyczajny.

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851) w art. 2 stanowi, że obywatele polscy, w drodze głosowania, wyrażają swoją wolę co do sposobu rozstrzygnięcia sprawy poddanej pod referendum. Referendum polega na udzieleniu na urzędowej karcie do głosowania pozytywnej lub negatywnej odpowiedzi na postawione pytanie albo pytania lub na dokonaniu wyboru między zaproponowanymi wariantami rozwiązań.

Prawo do udziału w referendum (art. 3) mają obywatele polscy, w tym ci którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończą 18 lat. Nie posiadają takiego prawa osoby: pozbawione praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądowym lub pozbawione praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu oraz ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądowym.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (druk sejmowy nr 337) wpłynął do Sejmu 6 kwietnia 2020 r. Projekt zawiera propozycję nowego ukształtowania kadencji Prezydenta RP, będącego najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej i gwarantem ciągłości władzy państwowej. Projektodawcy zaproponowali zwiększenie ustrojowych gwarancji niezależności i bezstronności Prezydenta, poprzez wprowadzenie dłuższej, siedmioletniej kadencji, z zastrzeżeniem, że osoba piastująca ten urząd nie będzie mogła ubiegać się o niego ponownie.

W projekcie zaproponowano też, że powyższe rozwiązanie będzie miało zastosowanie do kadencji urzędującego Prezydenta RP, która skończy się z upływem okresu ustalonego w zmienianych przepisach Konstytucji. Natomiast zarządzone przed wejściem w życie ustawy wybory, przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, staną się bezskuteczne.

Projekt 15 kwietnia 2020 r. skierowano do pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu.

INFORMACJE DODATKOWE:

Zgodnie z Konstytucją, Prezydent RP jest wybierany bezpośrednio przez naród, zapewnia to głowie państwa legitymację demokratyczną, analogiczną jak w przypadku Sejmu i Senatu.

Pięcioletni okres urzędowania Prezydenta, dłużej o rok w stosunku do kadencji obu Izb Parlamentu, ma zapobiec skumulowaniu się wyborów prezydenckich i parlamentarnych w jednym roku, co mogłoby stanowić zagrożenie dla ciągłości władzy państwowej. W normalnych okolicznościach wybory parlamentarne i prezydenckie są organizowane w tym samym roku co 20 lat, jedynie skrócenie kadencji Sejmu, Senatu czy też Prezydenta może wpłynąć na częstszą zbieżność terminów wyborów (np. 2005 r. i 2015 r.).

Ustawa zasadnicza przewiduje wyjątek od reguły kadencyjności Prezydenta, w czasie stanu nadzwyczajnego okres urzędowania Prezydenta ulega odpowiedniemu przedłużeniu.

Referendum ogólnokrajowe ma charakter fakultatywny, jest zarządzane gdy zostaną spełnione prawne przesłanki i zdecyduje o tym uprawniony organ. Podstawowym kryterium, które warunkuje skorzystanie z tej formy demokracji bezpośredniej, jest pojawienie się „sprawy o szczególnym znaczeniu dla państwa”. W piśmiennictwie wskazuje się, że: „Rolą referendum jest rozstrzygnięcie o kierunku decyzji państwowych (...), ale nie – zastępowanie organów państwa w podejmowaniu decyzji konkretnych”. W drodze referendum nie można uchwalić ustawy ani żadnego innego aktu normatywnego.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz